

DELING AF BILLEDER OG VIDEOER

Deling af billeder og videoer er en naturlig del af elevers digitale fællesskaber – både i skolen og i fritiden. Små, fælles aftaler og tydelige rammer kan gøre en stor forskel for trivsel, tryghed og ansvarlig adfærd. Fokus er på fælles forståelse, samtykke og respekt.

Hvordan kan I på skolen arbejde med deling af billeder og video som en del af digitale fællesskaber?

1. Samtykke og ansvar – også ved videre deling

I kan på skolen aftale en simpel regel a la: "Spørg altid, også hvis det er sjov." eller "Hvis du er i tvivl, så lad være." for at hjælpe en kultur på vej, hvor man ikke blot antager noget er ok, men altid forsøger at sikre sig, at man ikke overskrider andres grænser. Mange børn og unge er desuden af den opfattelse at videre-delning af f.eks. billedmateriale er "en gratis omgang", men her er det vigtigt for dem at forstå, at det er ligeså alvorligt som at dele uden samtykke. Ved særligt sårbare billeder eller videoer kan det desuden være strafbart. Her kan evt. tages udgangspunkt i "Umbrellasagen", hvis I har kendskab til denne.

2. Tryghed hvis tingene går galt

Lav en fælles procedure for, hvilke handlemuligheder, der er, hvis man oplever grænseoverskridende adfærd ifm. deling af videoer og/eller billeder. Hvordan siger man fra? Hvem kan man gå til? I kan gøre opmærksom på og gøre brug af [SletDet.dk](https://sletdet.dk), der yder gratis og fortrolig rådgivning, hvis man oplever ubehagelige ting på nettet.

3. Tydeliggør, at vores grænser for, hvad der er ok er meget forskellige

En simpel øvelse, man som lærer kan lave med elever på tværs af aldre er at finde forskellige billeder, der kan have en snert af at være uhyggelige, personlige eller andet. Så kan man i plenum tage et billede af gangen og drøfte, om man synes, det er (for) uhyggeligt eller personligt til f.eks. at dele, og eleverne vil opleve, at deres opfattelse af grænser kan være meget forskellige.

HAR I OVERVEJET?

Hvordan skolens værdier om fællesskab og respekt også gælder i digitale rum og om der er behov for fælles principper for deling, som går på tværs af klasser og årgange i jeres skolepolitik? Hvordan kan skolebestyrelse og elevråd sammen understøtte en kultur, hvor det er ok at sige nej til at blive filmet eller fotograferet?

DIGITAL MOBNING

Digital mobning som gentagne krænkende handlinger via digitale medier (f.eks. Snapchat, TikTok, gaming platforme) adskiller sig fra traditionel mobning ved, at den kan foregå døgnet rundt, nå mange på én gang og være meget svær at slippe væk fra. Forebygning er derfor afgørende. Digital mobning vil, hvad enten den foregår inden- eller udenfor skolens ramme, nemlig have stor betydning for elevernes trivsel i skolen.

Hvordan kan I på skolen arbejde med digital mobning som en del af digitale fællesskaber?

1. Klasseregler for digital adfærd

Lad alle klasser formulere regler for digital adfærd og den gode stil og tone på internettet. Klasserne kan hver især formulere egne alderssvarende regler eller elevrådet kan stille forslag til nogle almen gyldige regler eller retningslinjer, der kan fungere mere centralt. Man kan desuden aftale, at reglerne kan genbesøges mindst én gang om året. Find inspiration her: <https://on-skole.dk>

2. "Stop - tænk - send" fælleskampagne på skolen

Elevstyret kampagne med plakater, video og oplæg koblet med f.eks. dansk-undervisningen og billedkunst. Har I en temadag/uge, hvor det kunne være relevant at tage fat i emnet, kan det blive et godt fælles afsæt for at forebygge digital mobning i og udenfor skolen. I kan finde inspiration her: <https://on-skole.dk>

3. Digital dannelse på forældremøder

Gør digital dannelse (og herunder digital mobning) til en del af minimum ét forældremøde om året for at forebygge. Giv her plads til at forældrene kan dele gode og dårlige erfaringer med børn og digitale/sociale medier og inddrag dem i processen med at formulere nogle regler for forældreinddragelse i digitale problemstillinger omkring skolen.

4. Ressourcepersoner på skolen

Hvor går man hen, hvis man oplever digital mobning eller ubehaglige handlinger på internettet. Har I på skolen relevante personer, der kunne udfylde en rolle som ressourceperson. Personale og/eller elever i de større klasser.

HAR I OVERVEJET?

At gøre digital mobning til en større del af jeres antimobbestrategi? I kan overveje at indskrive de ovenstående ideer, I vælger og sørge for at kommunikere dette ud til forældre, bl.a. i forbindelse med de(t) tiltag, I vælger.

SKÆRME I UNDERVISNINGEN

Diskussionen om skærme i skoler kan sommetider blive mudret og komme til at handle om alt muligt andet. Her er det vigtigt at understrege, at computere og digitale medier spiller vigtige roller i (ud)dannelsen i skolen og rummer store muligheder for bl.a. kreativ udfoldelse.

Hvordan kan I på skolen arbejde med skærme i undervisningen som en del af digitale fællesskaber?

1. Skærme som inkluderende redskab i undervisningen

Understøt at digitale værktøjer kan give flere deltagelsesmuligheder for flere elever gennem f.eks. at: skrive, tale, optage, tegne. Elever, der sjældent siger noget i plenum, kan samtidig få en stemme via chat, fælles dokumenter eller anonyme input, ligesom skærme kan bruges til at understøtte samarbejde på tværs af faglige niveauer.

2. Hør elevernes stemme

Skærmdebatten kan ofte blive et voksent anliggende og for eleverne kan det føles som at beslutninger bliver truffet over hovedet på dem og uden deres stemme, selvom det er dem, det i sidste ende handler om. Sørg for at inddrage f.eks. elevrådet i formulering af fællesregler. Tag evt. udgangspunkt i spørgeskemaer eller dialog med især de større klasser.

3. Analoge dage - eller uger

En sund balance mellem det digitale og analoge er at foretrække. Hvis I på skolen synes det digitale fylder lidt meget i hverdagen, kan I overveje at lave analoge dage, måske endda uger, hvor undervisningen foregår uden skærm. Dette vil i mange tilfælde også tydeliggøre, hvilke muligheder og potentialer, der ligger i arbejdet med det digitale. Noget som vi kan være tilbøjelige til at glemme.

4. Skærme som rammen for samtale om digital adfærd

Skolen er et vigtigt sted og et socialt forum til at øve digital dannelse i praksis – ikke kun tale om det. Brug konkrete situationer fra undervisningen til at tale om tone, respekt, deling og samarbejde online. F.eks. med udgangspunkt i kommunikation på O365, Google, Aula eller lignende. Gør det legitimt at tale om, når noget digitalt ikke føles rart eller inkluderende - også når det handler om samarbejde i et fælles dokument.

HAR I OVERVEJET?

Forældre, elever og skole kan have forskellige opfattelser af "for meget" og "for lidt" skærm og denne manglende fælles forståelse kan være grobund for mistillid. Overvej at gøre skolens syn på skærme både i og udenfor undervisningen tydeligt for forældre, personale og elever. Formulér nogle klare retningslinjer for, hvad I på skolens ønsker at få ud af elevernes brug af skærme i undervisningen og inddrag elevrådet i processen (se ovenfor). Husk at arbejdet med digitale medier er en væsentlig del af f.eks. Fælles Mål for Grundskolen.

SNAKKEN OM DIGITALE FÆLLESSKABER

Digitale fællesskaber er en stor del af elevernes sociale liv. Når skolen giver plads til at tale åbent og nuanceret om fælleschats, online kommunikation og digitale relationer, styrkes både fællesskab, forståelse og ansvar. Snakken i klassen er et vigtigt redskab til at skabe fælles normer - også for det, der foregår online.

Hvordan kan I på skolen arbejde med snakken om digitale fællesskaber som en del af digitale fællesskaber?

1. Gør fælleschats til et fælles anliggende

Mange klasser vil have fælleschats og fælles samarbejdsplatforme, hvor man kan kommunikere med hinanden. Afsæt tid til drøftelser både på skole- og klasse-niveau om, hvad fælleschatten er *til for* og hvad den *ikke* er *til for*. Skal den bruges til lektier, aftaler, sjov eller det hele? Når formålet er tydeligt, bliver det nemmere at sige fra over for uønsket indhold både som lærer og elev.

2. Lav fælles spilleregler i klassen

Formuler sammen 3-5 enkle overordnede aftaler for klassens digitale fællesskaber, f.eks. om sprogbrug, inklusion og tidspunkt for beskeder. Når eleverne er medskabere af reglerne, øges ejerskabet og dette kan hjælpe til at forebygge mange af de problemer der kan opstå, når fællesskaberne vokser organisk uden egentlige aftalte rammer.

3. Plads til at sige fra - også digitalt

Tal om, at det er legitimt at forlade en chat, slukke notifikationer eller sige stop. Gør det tydeligt, at pauser fra digitale fællesskaber ikke er det samme som at vælge fællesskabet fra.

4. Inddrag forældrene i fælles drøftelser om digitale fællesskaber

Skab plads til fælles samtaler om digitale fællesskaber på forældremøder. I kan finde konkret inspiration til både indskoling, mellemtrin og udskoling på On-Skole (onskole.dk/skole-hjem) Det kan også gøres helt enkelt gennem gruppedrøftelser om, hvad der fylder i klassens digitale liv og hvilke udfordringer og muligheder forældrene ser. Samtalerne kan f.eks. munde ud i fælles forældre aftaler med afsæt i Skærmguiden (bornsvilkar.dk/skaermguiden).

HAR I OVERVEJET?

Hvordan klassesamtaler kan bruges aktivt til at styrke digitale fællesskaber og forebygge konflikter? Om der er behov for fælles rammer for klassernes fælleschats på hele skolen? Hvordan skolebestyrelse og elevråd kan understøtte en kultur, hvor online kommunikation ses som en mulighed for fællesskab med ansvar og omtanke?

UNDERVISNING I DIGITALE MEDIER

Undervisning i digitale medier kan for lærere ofte være en vanskelig størrelse. Det er et omskifteligt landskab, hvor nye muligheder synes at opstå konstant og det kan derfor være svært at holde fokus. Derfor kan det være en idé med nogle "faste indslag", at turde lege med nye teknologier og derudover at give plads til at invitere elevernes egen digitale verden ind i klasseværelset.

Hvordan kan I på skolen arbejde med undervisning i digitale medier som en del af digitale fællesskaber?

1. 'Peer to peer' undervisning

Det kan give god grobund for fællesskab at lade f.eks. større elever undervise demindre elever. Dette kan både dreje sig om apps, spil eller emner, der vedrører digitale medier og gaming. Nogle skoler har allerede *storevenner*, en *medi Patrulje* eller *digitale elevambassadører* som et godt udgangspunkt for dette. Men det kan også blot være, at nogle store elever lærer nogle mindre elever om god skik og brug på f.eks. Office 365 platformen, at spille læringsspillet Pengeby eller taler ind i sociale medier som YouTube og TikTok.

2. Leg med Kunstig Intelligens (AI)

Meget af debatten omkring AI handler om snyd, men AI er et fantastisk værktøj til at understøtte både kreativitet og forskellige måder at lære og producere på. Afhængigt af, hvor langt skolens personale er, kan I prøve kræfter med SkoleGPT (<https://skolegpt.dk>), som er et CFU projekt. Prøv f.eks. at lave fælles brainstorm i klassen eller lade botten give feedback på noget tekst.

3. Tyvstart med teknologiforståelse

Som et overordnet afsæt til at forstå digitale medier, algoritmer m.v. er teknologi-forståelse et godt udgangspunkt. Selvom det kan være komplekst og meget vidt-favnende som lærer, er der efterhånden mange skoler, der har gjort sig erfaringer med prøvefag og forløb, som man kan lade sig inspirere af. De kan bl.a. findes på EMU: www.emu.dk/grundskole/teknologiforstaelse/videnspakke-ogundervisningsforloeb

HAR I OVERVEJET?

Hvordan forholder skolen sig til teknologiforståelse som fag eller i fagene? Hvordan skal det implementeres? Hvad er skolens politik ift. kunstig intelligens og er det noget, som skal formuleres tydeligere i skolepolitikken eller er der behov for kommunikation omkring dette, bl.a. ifm. skolens afgangsprøver.